ШКОЛЬНАЯ АЛІМПІЯДА ПА ВУЧЭБНЫХ ПРАДМЕТАХ “БЕЛАРУСКАЯ МОВА” І “БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА”

V клас

Заданні	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	Усяго
Балы	5	8	4	6	8	5	3	3	4	4	50

Старшыня журы

Члены журы:

Заданне 1. Уякімпарадкутрэбазапісаць сказы, кабатрымаўсятэкст? Выберыце і падкрэсліцеадпаведнырадок з прапанаваных.

(Максімальнаяколькасцьбалаў – 5)

1) Усе як адзінрослыя, дужыя. 2) Жураўлі то кланяюццаадзінаднаму, то распускаюцькрылы, то ходзяцьупрысядкі, то бегаюцьнавыперадкі. 3) І бадай, найлепшыя танцоры ў птушынымсвеце. 4) Жураўлі, ціжуравы, як яшчэіхназываюць, надзвычайпрыгожыяптахі. 5) Прыляцяць на ціхуюбалацявіну, збяруцца ў карагод і пускаюцца ў скокі. 6) Птушыныцырк, дыйгодзе! 7) Аколькі ў тыхскокахвесялосці! *(ПаводлеУладзіміраЯгоўдзіка)*

А. 6, 7, 5, 1, 2, 3, 4
Б. 4, 6, 1, 5, 2, 3, 7
В. 4, 1, 3, 5, 7, 2, 6
Г. 4, 1, 3, 2, 5, 7, 6

Заданне 2. Расшыфруйцепрыказку, запісануюлічбамі. Дапаможа вам у гэтымдобраеведаннеалфавіта. Ключ для разгадкішукайце ў слове*абвал*(1, 2, 3, 1, 13). Прыказкузапішыце.

(Максімальнаяколькасцьбалаў – 8)

26, 1, 13, 1, 3, 6, 12 2, 6, 9 17, 18, 1, 25, 28, 27, 20, 16
17, 20, 21, 27, 12, 1 2, 6, 9 12, 18, 28, 13, 1, 22

____

____

Заданне 3. Знайдзіцелішняе слова ў кожным радку і падкрэсліцеяго. Усе лішніясловызапішыце па парадку, і ў вас атрымаеццатэкст.

(Максімальнаяколькасцьбалаў – 4)

У словах трэцігукмяккі: *вавёрка, рысь, воўк, мядзведзь*.

У словах трызычныягукі: *дзік, зубр, вожык, тхор*.

Падкрэсленыягалосныяабазначаюцьцвёрдасцьпапярэдніхзычных: *хуткія, рэдкія, л**я**сныя, с**а**праўдныя.*

У словах гук [п] цвёрды: *птушкі, кіпці, драпежнікі, пацукі.*

Адказ: _______________ , _______________ – _______________

_____________________ .

Заданне 4. Запішыце да прыведзеных слоў такія аднакаранёвыя, каб націскны склад стаў першым пераднаціскным.

(Максімальнаяколькасцьбалаў – 6)

Зе́лень – ____

Ле́кар – ____

Зве́р – ____

Све́тлы – ____

Цё́мны – ____

Мё́д – ____

Заданне 5. З дадзеных словазлучэнняў выберыце неабходныя і размяркуйце па схемах.

(Максімальнаяколькасцьбалаў – 8;
-1 б. за няправільнавыпісанаесловазлучэнне)

Ключ ад дзвярэй, разглядацьмалюнак, чарадзейнаяказка, нахіліцца над братам, смуглы ад загару, спаткацца каля крамы, вядровады, працаваць з натхненнем, да бацькоўскагапарога, гуляць у парку, клён падакном.

1) дзеяслоў + назоўнік у творным склоне: ____________________________

____

2) прыметнік + назоўніку родным склоне: ___________________________

____

3) назоўнік + назоўніку родным склоне: _____________________________

____

Заданне 6. Адзначцеправільныяварыянтыперакладуслоў з рускаймовы на беларускую.

(Максімальнаяколькасцьбалаў – 5)

1) суніцы – земляника,

2) журавіны–малина,

3) ажыны – ежевика,

4) чарніцы – черника,

5) агрэст – крыжовник,

6) парэчкі – смородина.

А. 1, 3, 4, 5 Б. 1, 3, 4, 5, 6 В. 3, 4, 5, 6 Г. 3, 4, 6

Заданне 7. Адзначце радкі, у якіх ужываюцца сінонімы.

(Максімальнаяколькасцьбалаў – 3)

1) паелі – падсілкаваліся;

2) паелі – папілі;

3) дбайны – клапатлівы;

4) дбайны – вясёлы;

5) вясёлы – радасны.

А. 1, 3, 5 Б. 1, 4, 5 В. 1, 5

Заданне 8. Сюжэт кожнай казкі выяўляе пэўную кампазіцыйную паслядоўнасць. Выберыце правільны варыянт.

(Максімальная колькасць балаў – 3)

1) зачын, кульмінацыя, развязка, канцоўка, завязка.
2) кульмінацыя, развязка, зачын, завязка, канцоўка.
3) завязка, зачын, развязка, кульмінацыя, канцоўка.
4) зачын, завязка, кульмінацыя, развязка, канцоўка.
5) зачын, завязка, канцоўка, кульмінацыя, развязка.

А. 1 Б. 2 В. 3 Г. 4 Д. 5

Заданне 9. Устанавіцеадпаведнасцьпаміжпачаткамтвора і ягоназвай.

(Максімальнаяколькасцьбалаў – 4)

Пачатактвора	Назватвора
А. “Жыўадзін бедны чалавек з жонкаю. Нарадзілася ў іх дачка. Прыйшлосяспраўляцьрадзіны. А ў чалавекатагоні хлеба, ні да хлеба. Чымгасцейчаставаць?”	**1.** “Бацькаўшчына”
Б. “У любімаймове, роднай, наскай, ах, якіясловы…”	**2.** “Мова”
В. “Жылі-быліасёл, сабака, кот і певень. Каліяныпастарэлі, гаспадарыпавыганяліх з двароў. Неяк раз уночысышліся ў лесе гэтыябяздомныя…”	**3.** “Музыкі”
Г. “Чую тваюжаўруковую музыку ў скошаныхтравахмурожных…”	**4.**“Разумная дачка”
	5. “Калі ласка!”

А) А5 Б2 В4 Г3**Б)** А4 Б5 В3 Г1 **В)** А4 Б5 В3 Г2 **Г)** А3 Б2 В4 Г5

Заданне 10. Запішыценазву месяца, праякіідзегаворка ў кожным з тэкстаў.

(Максімальнаяколькасцьбалаў – 4)

Тэкст	Назва месяца
Народ называегэты месяц месяцам крывыхдарог. Толькіўчорасвяціласонца, цямнеласцяжынка. Раптамналяцеўкалючывецер, пасыпаў снег. Вецерпадхоплівае снег і кружыцьяго. Да вечаранічога не застаецца ад дарогі.	

Дарогупракладаюцьзноў. І так да наступнага снегу, якіяшчэ не раз схаваедарогу ў гэтызімовы месяц з самымікароткіміднямі.	
Жыта ў полізашасцела, Ніхмурынкі ў сіняве, Сённявёскаапусцела, Сённякожны на жніве.	
Усёбольшадчуваеццавосень. Хуткапачнуццазамаразкі. Ціха і сумна ў лесе. Хібатолькікрыкне сойка дызастукаедзяцел. Заканчваеццалінька пушных звяроў. Адлятаюць у вырайгракі, шпакі, дразды. Дністановяццакарацейшымі і халаднейшымі. Грыбніківедаюць, што свае зімовыя запасы можнапапоўніцьрадоўкамі, зялёнкамі і падзялёнкамі.	
Абляцеліжалуды, Дапякаюцьхалады. Пад нагой лісцёшуршыць. А навокал – нідушы.	

ДАВЕДКІ

Прывыкананнізаданняў за кожнуюдапушчануюпамылкуздымаецца 0,2 бала.

Заданне 1

В. 4, 1, 3, 5, 7, 2, 6

Заданне 2

Чалавек без працы, штоптушка без крылаў.

Заданне 3

Воўк, дзік – лясныядрапежнікі.

Заданне 4

Зелень – зялёны.
Лекар – лячыць.
Звер – звярыны.
Светлы – святлець.
Цёмны – цямнець.
Мёд – мядовы.

Заданне 5

1) дзеяслоў + назоўнік у творным склоне: нахіліцца над братам, працаваць з натхненнем;
2) прыметнік + назоўнік у родным склоне: смуглы ад загару, да бацькоўскагапарога;
3) назоўнік + назоўніку родным склоне: ключ ад дзвярэй, вядровады.

Заданне 6

Б. 1, 3, 4, 5, 6

Заданне 7

А. 1, 3, 5

Заданне 8

Г. 4

Заданне 9

В) А4 Б5 В3 Г2

Заданне 10

снежань, жнівень, кастрычнік, лістапад